

“Ana Sözu” gazetesi 30-cu yılina adımnağı

Yaşa, benim Halkım!

Ana Sözu

www.anasozu.com

Nº 07-08 (698-699)

28 Çiçek ay (aprel) 2018

Paasi - 4 ley 00 bani

Ayozlu hem Aydın Paskellä
yortumuz kutluca olsun!

Çiçek ayın 8-dä bütün hrisatian
dünnäsi Ayozlu hem Aydın Paskellä
yortusunu baktı.

Hristoz dirildi! Hakna dirildi!
Dünneyä hem evlerimizä Aydm
Paskellä geldi.

Aydın Paskellä yortusu kutluca
olsun!

Hepsimizä saalik, raathik, kismet,
bereket, selemet hem uzun ömür!

Kurtarıcı hepsimizi korusun!

Hristoz dirildi! Hakna dirildi!

Mihail ÇAKİRin
duuma günün 157-ci yılı

2018-ci yılın Ciçek ayın 27-dä
gagauzların apostolunun, büyük ay-
dinnadıcısının, dünnä uurunda bi-
llim hem klisä adamının Protoierey
Ay-Boba Mihail ÇAKİRin (27.04.
[eniyä 09.05] 1961– 08.09.1938) du-
uma gününä 157 yıl tamamnandi.

Bununnan Gagauziya
avtonomiyası biter da
kimä sa memä hem
BULGAR-GAGAUZ
avtonomiyası geler 3-cü s.

Cannarı hem ürekleri birleştirän GAGAUZ DİLİ hem YAZISI günü

2018-ci yılın Ciçek ayın 27-dä, aydinnadıcımız hem gagauz apostolu Mihail ÇAKİRin duuma gündü, bütün
Gagauziyada, “Ana Dilimiz” yortusu çerçevesindä, şkolalarda hem uşak başçalarında büyük sevgiylan hem saygılan
bakıldı GAGAUZ DİLİ hem YAZISI günü.

Yortunun kutlaması için 4-cü, 5-ci hem 8-ci sayfalarda

Ye Nikolay BABOGLUya saygı neredä?!

Gagauziyada, hepsi Hristiannikanın İnsannık adetlerini kırarak
hem ezeräk, karar alındı 2018-ci yılın Hederlez (may) ayını yazi-
ci Dimitri KARA ÇOBANın (27.05.1933 – 08.10.1986) ayı olarak
açıklamaa. Bu, maamilä surat, yazıcının duuma günün 85-ci
yıldönümünü saygı veremäk.

Gözäl hem islää bir adım. Saa olsunnar!

Ama hep o ayda bizim taa büyük hem kulturamıza taa da çok yapan Ge-
niyimiz, Büyük yazıcıımız Nikolay BABOGLU (02.05.1928 – 26.08.2008)
da duudu hem bu yıl onun duuma günün 90-ci yıldönümü. Ye Nikolay
BABOGLUya saygı neredä?!

Sanérüm, ani bu yannışlı Gagauziya İspolkomu läätzim doorutsun da,
en aazdan 2018-ci yılın Hederlez (may) ayını Nikolay BABOGLU ayı
olarak da bildirsin.

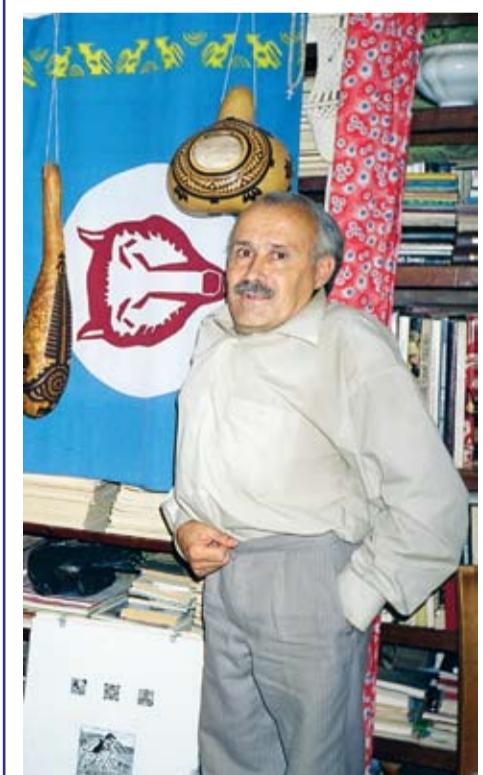
Hem taa bir iş. Herliim Gagauziya öndercileri Allahı yimanarsalar hem
Kliseyä gidärsalar, yok nicä 2018-ci yılın Hederlez (may) ayın 27-si bölä
sebeplän Gagauziyada Kultura hem kultura izmetçilerin Günü olsun.

Akademik hem poet Todur ZANET

GAGAUZ literaturasında Nikolay BABOGLU var hem daymaların daymalarında kaldı en BÜÜK USTA!

Onuştan “Ana Sözu” gazetesi hem “Gagauzluk” Cümne Birlii, gagauz literatura klasiin hem en büyük
yazıcımızın Nikolay BABOGLUnun duuma günün 90-ci yıldönümünnän ilgili olarak, 2018-ci yılın He-
derlez (may) ayını Nikolay BABOGLU ayı olarak açıklêer.

Maestro Pötř VLAHIn
“SUSAK” kiyadı
enidän tiparlandı

6-ci sayfa

Gagauziya Başkanın “Ana dilimiz” yortusunnan kutlaması «ANA DİLİMİZ» YORTUSU KUTLUCA OLSUN

Saygı! Gagauziyanın yaşayannarı!

Ay Baba Mihail Çakirin duuma gündündä, çiçek ayın 27-dä, biz adetçä nişannêeriz «Ana dilimiz» yortusunu. Bu gün pek önemli nem büüklerä deyni, hem dä küçüklerä deyni. Hepsinä onnara, kimin kışmeti var dilindä konuşmaa.

Mihail Çakir pek çalıştı, ani gagauzlar başasının kendi dilindä Allahe dua etmää. Çevirdi Bibliyayı gagauzçaya, çıkardı ilk gazetayı gagauz

dilindä. Geçti yıllar, da gagauz dilin kendi grafikası peydalandı. Dilimiz zenginendi şiirlärän, annatmaklarlan, romannarnan, angilarını evlat boyalarına başladılar anılımış yazıcılar.

Bizim büük borcumuz - koruma hem zenginnetmää ana dilimizi. Kutlêrim hepsi gagauzları «Ana dilimiz» yortusunnan. Yaşayalım hem yașadalım gagauzumuzu!

Gagauziya Başkanı
Irina VLAH

Gagauziya Halk Topluşu Başın “Ana dilimiz” yortusunnan kutlaması

Saygı! gagauzlar!

Gagauziyanın Halk Topluşu adından kutlêliriz sizi bu pek büyük hem paali yortuylan. 61 yıl geeri dilimizin hem yazımızın ömründä eni bir temel atıldı. O verdi kolayını açmaa eni yolları dilimizin, kültürümüzün hem insanlığımızın uurunda. Bu temellän gagauz literatürası eni yazılarlan girdi herbir gagauz evinä hem açtı dilimizi hem literatura zenginniimizi bütün dünneyä.

Gagauz dili başladı ötmää radio hem televideyi kolverimmenindä, çeşitli sıralarda, erleştı usak başcaların hem şkolaların programalarına, ofișial ururunda kullanmaya hak kazandı.

Gelecektä dä bizi taa çok işlär bekleer, deyni gagauz dili taa üusek uura kalkınsın, herbir uurda kullanmak sferasını genişletsin.

Gagauz dilinin er üzerinde var olması – halkımızın da bu dünne var olması.

Gagauz yazıcısı, poet T. Zanet yazär: “Bir millet VAR ozaman, açan VAR, YAŞÊİR hem İLERLEER onun

ANA DİLİ. Dili kaybettiyän, o çorlan gibi ordan-orêy yuvarlaner, er üzündän heptän kayip olunca!..”

Dilimizin, halkın gelecää bizim ellerimzdä! Koruyalim hem yașadalım ana dilimizi! Koruyalim hem yașadalım halkımızı!

Bu bizim dedelerimizin öndüdä, bizim gelän evlat boyalarımızın öndüdä en büük borcumuz!

Vladimir KISSA,
Gagauziyanın Halk Topluşu Başı

Kart kisiraan düşü: Ana dilimizin 61-ci yılı mı??? (Çiçek ayın 27-dä Gagauziyada neyi kutladılar?)

Açan deeriz, ani Gagauziyanın büünkü öndercileri biçerlär gagauz dilini, hepsi bizä karşı kalkêr. Bu iş yalanmış! Onnarın çalışmalarının Gagauziyada gagauz dili öryüärmış hem bilmäm ne yaparmış.

Bu ölä, ama gagauz dili ilerleer diil onnarın çalışmalarından, ama bakmadaan onnarın kösteklerinä, zerä bu gündä hem bu günü karşı hererdä, neredä lääzimdä ötsün gagauz dili – rus dili öttü: Mihail Çakir okumaklarında, öndercilerin kutlamalarında, İspolkomda, Halk Topluşunda, üüredicilik upravleniyasının lafetmesindä, her-er-dä!

Taa da beter, izin verip Çiçek ayın 27-dä Gagauz Dilinin hem yazısının 61-ci yılını kutlamaa, paali GAGAUZ DİLİMİZİ gülmää da almaa başladılar.

**„GAGAUZLARIN
KULTURASI
KİYATLARIN
YARDIMINNAN
KALKINACAK“
Mihail ÇAKIR**

Nesoy 61-ci yıl???

Ne o gündän, açan bizä Sovet Kuvedi “yalpaklıkları” izin verdi kirili alfavitini kullanmaa gagauz dili hem yazısı yoktu mu? Ozamanadan Mihail ÇAKIR hem Valentin MOŠKOV gagauzça yazmadılar mı? Üzlän yıl geeri gagauzça kiyatlar çıkmazdı mı?

Hem ne demäk yazımız? Biz, gagauzlar, 1400 yıl geeri dünneyä kendi alfavitimizi başlamadık mı?

Baaşladık!!! Bunu bän, Todur ZANET, yazmêérüm. Bunu yazär paali aydînnadıcı hem bilim adamı Valentin MOŠKOV!!! Okuyun, karannıkta bulunannar: «Итак, из всего приведенного можно заключить, что народ, которому принадлежали орхонские надписи, «торки» или «кузы» русских летописей и гагаузы – всё это один и тот же народ».

Okudunuz mu?

Şindi, makar biraz utanınız da dooruluu hem asılı üzä çıkarın. Hem cekin o nestä ellerinizi PAALI GAGAUZ DİLİMİZİM BUAZINDAN!

Akademik hem poet
Todur ZANET

GAGAUZ DİLİNÄ adanmış Okumaklar RUS dilindä geçtilär

2018-ci yılın Çiçek ayın 26-da “M. Maruneviç” adına bilim-aaraştırma merkezi yaptı Çadır kasabasında sıradaki “Mihail ÇAKIR okumakları”nı.

Okumakların başında Gagauziyanın popazları Mihail ÇAKIRın byustunun öndüdä kısa bir dua sırası yaptılar. Sora da okumaklara katılınnar o byusta saygıylan çiçeklerini koydular.

Okumaklar çerçevesindä oldu bir bilim-praktika konfereniyası, angısında sektyyalarda incelendi soruşlar: gagauz milletin kültürünün ruh terbedilmesindä etkisi, gagauzların istoriyası hem etnologiyası, gagauz dilin büünkü problemaları.

Bir şasilacek iş genä oldu bu okumaklarda – GAGAUZ DİLİNÄ adanmış “Mihail ÇAKIR okumakları” taa baştan sonuna kadar may hepsicii rus dilindä geçtilär. Bu üzerä oldu ölä, ani bu işe protest edän haliz gagauzlar, Okumakların kapularını urup, oradan gittilär.

Bununnan Gagauziya avtonomiyası biter da kimä sa memä hem BULGAR-GAGAUZ avtonomiyası geler

İki yıl geeri 2016-ci yılın Baba Marta ayın 1-dä Gagauziya Halk Topluşun gündeliindän savaştılar geçirmää sorusu “Svetly küyüünä Kortenul Nou küyüünü eklemää”, ama ozaman bu iş ashya çıkarılamadı.

Ama Gagauziyadan BULGAR-GAGAUZ avtonomiyası yapmaa deyni savaşmaklar bununnan bitmedi. O gündän beeri Gagauziya iki yılın içindä sırvardı bulgarların küülerini hem kasabalarını eklemää savaştılar. Gagauziyanın kalesinin duvarlarına tarannarlan durmamayca urmaa başladılar. 2018-ci yılda bu urmalar artık durmamayca olêr. Bitkisi için biz yazdıydık 2018-ci yılın Baba Marta ayın 21-dä. Ondan sora sandık, ani biraz raatlayacez. Ama olmadı. Geçmedi iki afta da Gagauziyanın kalesinin duvarını enidän tarannan yıkmaa başladılar. Hem kim başladı? Genä Gagauziya ilkuruşu yapan Kortenul Nou küyü.

Gagauziyi BULGAR-GAGAUZ avtonomiyası yapmaa deyni haberleri gün-gündän, durmamayca, Gagauziyanın büünükü öndercilerinä izmet edän saytlar insan öünüň çıkarêrlar. Te onnarın birisiniň 2018-ci yılın Çiçek ayın (aprel) 5-dä verilän haberden birkaç cümlä: «Жители села Новый Кортен Тараклийского района, примыкающего к коммуне Светлый, хотят вой-

ти в состав Гагаузии. Это проблема была ими поднята во время схода жителей Светлый 3 апреля... В Гагаузии все налаживается, регион процветает. Это очень приятно и хочется жить в Гагаузии...»

Adamcasına bu insannarı annamaa var nicä, ama bunu yapaceykana iltktan tokmaa başımıza uralım da aklımıza getirelim bu “küücezin” peydalananmasının hem onun Gagauz Respublikası hem sora da Gagauziya avtonomiyası kurulmasına düşmannınnan ilgiliini.

Kortenul Nou küüceesi – bu Gagauziyanın Svetloe küyüün bulgar tarafinda bir sokak. Acan kuruları Gagauz Respublikası hem sora da Gagauziya onnar sokak kapamayca buna karşı kalktılardı. Neredä sâ işlär diirennerä etişärdi. Acan 1990-ci üstümüzä, kara bulutlar gibi, volontörlar geldi onnar hiç kipirdamadılar da. Sora da türlü kösteklerin

Она также добавила, что «жители Нового Кортена живут в Тараклийском районе, а работают в Гагаузии».

en büüsü da oldu o, ani Svetloe küyüümüzi parçalayıp, kendi küücezzini kurmaları.

Görersiniz bu işin 28 yıllık istoriyası var. Ama bu 28 yılın 26 yılında onnar, neçin sa, Gagauziya girmää istämedilär. Da te şindi, açan Gagauziya geldi eni öndercilar hem Gagauziya läätzim birlikte kaavi olsun, onnar tezicik memeyä hızlandılar. Memä bir. İkincisi da – Gagauziyada gagauz sayısının protentini aşaa düşürmää da daymalarda, nicä vardi Sovet zamanında, gagauzların tepesindä önderci olmaa.

Genä isteirim aklınıza getirmää: Gagauziyanın ofitşal statistikasına görə büün Gagauziyada gagauzlar – **82,1** %, bulgarlar – **4,8%**, ruslar – **3,8%**, ukrainnär – **3,2%**, kalan milletlär – **1%** yaşêrlar.

Şindi düşünün: **Kortenul Nou küyü 72% bulgar**. Öbür bulgar küülerindä, kasabalarında hem rayon-narında (Basarabka (Besarabeasca), Taraklı, Korten, Tvardiça hem başka) bu % taa da büük. Onnar da gelärsä Gagauziyaya gagauzlar kaç % olacek!!!

2016-ci yılın Küçük ayın (fevral) 27-dä yazdıydım bu lafları: “Esaba alarak onu, ani bitki vakıtlarda Gagauziya öndercileri bulgar küülerinin hem kasabaların işini yapêrlar, belli, ani Bulgar-Gagauz yada Gagauz-Bulgar avtonomiyası fantastikadan aslıya dönecek. Bununna da “Gagauziya (Gagauz Yeri) ozel hakk statusu” proekti bitecek”.

Geçti iki yıl da fantastika aslıya döner. Bununna Gagauziya avtonomiyası biter da kimä sa memä hem BULGAR-GAGAUZ avtonomiyası geler.

Todur ZANET, akademik, Gagauz Milli Gimnasının avtoru

IX. Türk Dünnäsı Literatura Dergileri (Jurnalları) Kongresi

2018-ci yılın Çiçek ayın (aprel) 17-19 günnerindä Türkiyenin Kastamonu kasabsında, ani Türk Dünnäsinin 2018 yılı kultura başkasabası oldu, geçti IX. Türk Dünnäsı Literatura Dergileri (Jurnalları) Kongresi. Bu Kongres, TÜRKSOY hem TİKA işbirliindä, hazırlandı Avrasya Yazarlar Birlili tarafindan.

IX. Türk Dünnäsı Literatura Dergileri (Jurnalları) Kongresindä pay alınlardı dünneyin 16 Türk devletindän hem topluluklarından (Azerbaycan, Başkurdistan, Dagestan, Gagauziya, İrak (Türkmenneri), İran (Üulen Azerbaycan), İran (Türkmen Sahra), Kazakistan, KKTC (Poyraz Kipra Türk Respublikası), Kırgızistan, Krim, Kosova, Makedoniya, Özbekistan, Tataristan hem Türkiye) 28 literatura jurnalıların temsilcileri.

Kongres “Şerife Bacı Öğretmenevi Konferans Salonunda” toplandı. Onun açılışında söz tuttular Avrasya Yazarlar Birlili başkanı Yakup ÖMEROĞLU,

TÜRKSOY Baş Sekretarı Düsén KA-SEİNOV, Kastonomu valisi (gubernatoru) Yaşa KARADENİZ, Kazakistan Yazıcılar Birlili Başkanı Ulugbek YES-DAULET.

Açılış sırasında iki büyük kutlama oldu: tatar poetina Zinnur MANSURA “Türk Dünnäsında Yılın Edebiyat (literatura) Adımı” ödülü verildi hem Azerbaycan yazıcısını ANARı 80 yıldönümünnän kutlamaklar yapıldı.

Sora da Kongresin çalışma oturumları oldu.

Hep o günü IX. Türk Dünnäsı Literatura Dergileri (Jurnalları) Kongresindä pay alannarı kendi rezidentiyasında

kabetti Kastonomu valisi (gubernatoru) Yaşa KARADENİZ, neredä onnara plaketleri verdi. Ertesi günü da Canabisi Kongrestä pay olannara bir imäk verdi.

Kongrestä alındı karar:

Hepsi jurnalıların elektronika variantlarını bibliotekalara ulaştırılması olsun,

2018 yılın Türk Dünnäsında Yılın Edebiyat (literatura) Adımı olarak Gretyanın Batı Trakyalı yazıcısını Rahmi ALİNIN bildirilmesinä, gelecek Kongresä kadar yılın yazıcısının ilgili özel sayılar, yazı çevirmeleri yawnansın,

Bu yıl 25. Yılı kutlayan TÜRKSOYan ilgili haber hem yazılıara jurnalarda er verilmesinä.

IX. Türk Dünnäsı Literatura Dergileri (Jurnalları) Kongresindä pay alannar şükür ettilär gözäl ev saiplii için Kastamonu Valiliinä (gubernatorluuna).

Not. Bu günädän Türk Dünnäsı Literatura Dergileri (Jurnalları) Kongresin ilki 2007 yılda İstanbulda oldu. Sora da sıraylan: 2 kerä Ankara, KTTCda Lefkoşa, Kazakistanda Astana, Türkiyedä Eskişehir, Tataristanda Kazan hem Kazakistanın Türkistan kasabalarında toplandı.

Cannarı hem ürekleri birleştirän

2018-ci yılın Çiçek ayı 27-si başlıdı yaamurlan, ama sora, açan sıra geldi o meropriyatyalara, ani Avdarmada hazırlandıdyilar gagauz dili hem yazısı yortusunun kutlamasına, hava açıldı da ortala erleştı pak hem güneşli bir hava. O hava dilimiz gibi gözäldi hem ilkyazın lülakalarına kokardı.

Avdarmada gagauz dili hem yazısı yortusu birkaç erdä bakıldı. Açan Avdarmanın Dimitri ÇELENGİR lişeyin üüredicileri hem üürencileri büyük havezlän beklärdilär yortunun başlamasını hem hazırlanardılar onu küütün klubunda geçirmää, buradakı "Sütütçääz" uşak başcasında gagauz dili hem yazısı yortusunu bir sabalıklan kutlardılar. Sabaalaa, uşaklardan hem uşak başcanın zaametçilerindän kaarä, katıldılar analar-bobalar da. Gagauz milli rubalarına giimni uşaklar gagauz dilindä kendi becerikliklerini gösterdilär.

Sabaalının özel musaafiri oldu anılmış gagauz yazıcısı akademik Todur ZANET. Canabisini uşaklar tuz-ekmeklän karşıladılar hem, ona Todur batü deyeräk, sabaalikta pay almaa buyurdular.

Nicä kurulmuş gagauzlarda, Todur ZANET o günü yortuya boş ellän gelmedi. Canabis getirmişti uşaklara "Ana Sözü" gazetesini hem kendisinin önderciliindä "GAGAUZ-LUK" Cümne Birlili tarafından hazırlanan gagauz kulturasının altın fondunun 3 tomruk "Gagauzların kayıp olan dilinin hem kultura adetlerinin Moldovada korunması" bilim kiyatlarn, angılarının bir takımını o, uşak başcasının başına Nadejda Mihaylovna GREKa vereräk, uşak başcasına baaşladı.

Hep o günü akademik hem poet Todur ZANET baaşladı "Gagauzların kayıp olan dilinin hem kultura adetlerinin Moldovada korunması" (1-ci kiyadı –

"Gagauz halk masalları", "Gagauz Folk Tales", "Poveşte populare găgăuze", «Гагаузские народные сказки»; 2-ci

пословицы, загадки»; 3-cü kiyadı – "Gagauz yortuları, adetleri, sıraları", "Gagauz Holidaays, Customs, Riters",

retik lişeyin bibliotekasına hem gagauz dilindä hem adetlerindä üüredicilerinä. Bundan kaarä bu baaşışları kablettilar Avdarmanın istoriya muzeyi, küü hem uşak bibliotekaları, uşak başcasının terbiediciyka-

Kiyat baaşlama toplantılarından sora hepsi geçtilär Avdarmanın klubuna, neredä, başlayıp saat birdän taa saat dördädän, Dimitri ÇELENGİR teoretik lişeyin hepsi klasları gagauz dili hem yazısı yortusunu kutladilar.

Klubun şenasi donaklıdı büyük bir banerlan, angısının taraflarında vardı gagauz milli ornamentleri hem üstündä ya-

zılıydi yortunun epigrafi: "Bir millet VAR ozaman, açan VAR, YAŞÊER hem İLERLEER onun ANA DİLİ. Dili kaybettiyän, o çorlan gibi ordan-orêy yuvarlanâr, er üzündän heptän kayip olun-

ca!" (T.Zanet). Bu epigraf hem yortuyu açan şen hem hızlı bir gagauz oyunu, angısını oynadilar lişeyin "Umut" ansamblisinin oyuncuları, bütün yortuya büyük bir maana hem dinamika verdi hem urlu bir gagauzruk ortaya çıkardı, angısı üç saadın içindä sadä üüseldi. Bu oyunun ardına bütün zal ayaa kalktı da Gagauz Milli Gimnasını çaldı. Nedän sora da Dimitri ÇELENGİR teoretik lişeyin direktoru Elena Föodorovna KARAMIT pek kisa, ama büyük sıcaklıklar candan kutladı hepsini bu yortuyan.

Bundan sora hepsi klaslar biri-biri

kiyadı – "Gagauz türküler, söleyişleri, bilmeceleri", "Gagauz songs, Proverbs, Riddles", "Cântece, proverbe, ghicitori găgăuze", «Гагаузские песни,

"Sărbători găgăuze, tradiții, obiceiuri", «Гагаузские праздники, обычай, обряды») bilim kiyatların takımnarını Avdarmanın Dimitri ÇELENGİR teo-

GAGAUZ DİLİ hem YAZISI günü

ardına sṭenaya çıkışip, gagauz halk hem avtorluk türkülerini çaldılar, o türkülerä hem adetlerimizä görə teatru sṭenkaları gösterdiłilar. Herbir klas gösterisini başardıyan, sṭenaya teklif edildi o klasın üüredicisi da onnarın bilä patredi yapiłdi.

Avtorluk türkülerin arasında varıdalar türküler Todur ZANETin hem Todur MARİNOGLUnun laflarına da. O türküler çalındıyan bu poetları da sṭenaya buyur ettilär.

Klasların gösterileri arasında "Umut" ansamblisi durmamayca oynadı gagauz oyunnarını: "Kadınca",

"Fırlı kundak", "Üç ayak", "Kiraṭa havası" hem başka.

Yortu başarılı "Yaşa, Halkım!" türküsünnän (laflar – Todur ZANET, muzika – İlya FILEV), angısını bütün zal ayakça karşıladı.

Dimitri ÇELENGİR teoretik liȝeyin gagauz dili hem yazısı yortusunun bu türlü kutlama sırası hem biçimü ilk kerä yapılér. Ama yortu gösterdi, ani açan sıraya bütün klas bir nomer hazırlıleér hem o nomeri göstermää deyni barabar sṭenaya çıkêr – bu iş onnarı candan-ürektän hem gagauzluk uurunda birleşitir hem bir yumuruk gibi kaavi yapêr.

Ani yortu pek meraklı geçti hem hepsi liȝeyicilerin hem musaafirlerin üreenä yattı, gösterer o, ani üç sağın içindä klubtan biricii evä gitmedi hem dışarı çıkmadı. Yortu bittiynän da o taa uzun zaman konuşuldu.

Yortuya bütün liȝey hazırladı, onuştan hepsinin laablarnı burada yazmaa deyni er etmeyecek, ama o adlar hem kannar kalaceklar patretlerdä hem vi-deoda, ani yapıldı o günü.

Mariya Afanasyevna KAPSAMUN,
Dimitri ÇELENGİR teoretik liȝeyin
gagauz dili hem literatürü uurunda
üüredicisi

Not. Avdarmada gagauz dili hem yazısı yortusu ilerleyecek taa bir gagauzluk birleşmä işinnän.

Avdarmanın "Zaman" radio-sunda Dimitri ÇELENGİR teoretik liȝeyin üürençileri durmamayca okuyaceklar gagauz poetlarının hem kendilerinin gagauzça peetlerini hem o okumaların arasında efirdä gagauz türkleri hem müzikası ötecek, sevindirip insannarı, anaları bobaları hem da, elbetki, uşakları kendilerini.

Fotolar – Olesä KASAP hem redaktyanın

Komrat ATATÜRK bibliotekasında bakıldı Türkiye'nin uşaklarına "Gençlär hem Çocuklar Bayramı" (gençlär hem uşaklar yortusu), ani her yılın Çiçek ayın (aprel) 23-dä bakılêr. Bu gündä 1920-ci yılda açılmış Türkiye Büyük Millet Meclisi (Türkiye Parlamenti) hem o gün, 1927-ci yıldan bereri, ofisial yortu olarak, bakılêr.

Yortuya Komrat ATATÜRK bibliotekasına buyur edildi Gagauziyanın başlangıç şkolalarından üürcencilär.

Onnara deyni Bibliotekanın direktoru Vasilisa TANASOGLU hem zaametçisi Praskovya KARA hazırladılar uşaklara oyun hem yarışma konkurslarını. Uşaklara baaşışlar verildi hem, bundan kaarä, onnara tatlılık hem meyvalar ikramları yapıldı.

ATATÜRK bibliotekasında Türkiye'nin Çocuklar Bayramı bakıldı

Maestro Pötr VLAHın “SUSAK”ları enidän tiparlandı

Geçennerdä enidän tipardan çıktı anılmış gagauz resimcisinin, grafikacı hem exlibrisçinin, raametli Maestro Pötr Nikolaeviç VLAHın 3 dilli kiyadı “SUSAK taa dünnää kurulmasından” («СУСАК с сотворения мира», “SUSAK from creating of the world”), angısının ilk baskısı oldu 2003-cü yilda. Şindi da kiyat genä ölä gözäl hem kaliteli uurda basıldı, nicä basıldı 15 yıl geeri.

Ama şindi o basıldı devlet parasının, ozaman sa, 2003-cü yilda kiyadını çıkarmaa deyni Maestro Pötr VLAH sattiydi kendi yaratmak masteskaya-sını. Kiyadın Gagauziyada prezentaşıyaları için yazaceykana, aklımıza getirdik o yzyı, ani 15 yıl geeri bu kiyat için yazdırdı Todur ZANET da, bişey diişmedii için, karar aldık may bütünnä o yzyı önünüzä çıkarmaa.

“SUSAK taa dünnää kurulmasından” – bu kiyadın çıkışmasını tez duydum. İstediim haber olarak gazetada vermää, ama ilktän kiyat elimä geçmedi. Sora da, açan kiyadın avtorunnan Petr VLAHlan buluştum, da istedim kiyadı satın almaa, Canabisi dedi bana: “Maestro, şindi kiyat için yazma. Olacek onun prezentaşıyasi da ozaman kiyadı sana başlayacam, ozaman kiyadım için ne istärsän yaz”. Ölä da an-naştik. Yaşamasında utancak, ünümä beenmeyän Petri VLAH burada da kendi harakterindän atılmadi.

Arhivdan foto, 25.03.2004 y.

Baba Marta ayın (mart) 25-dä. Kişinövün “Kasa Presei” (“Basın Evi”) binasının dördüncü katında gagauzları dünneyä tanıdan bu kiyadın prezentaşıyasi oldu. Zal jurnalistlän doluydu. Bukadar jurnalist, allelem, zadä bir prezidentin basın toplantısına üüser. Meraklı annatmalardan kaarä, herkezini bekłardi kiyat ta, angısını, kendi avtografınnan, Maestro zalda bulunan herbir kişiyyä baaşladı...

Kiyat donaklı, üusek kalitedä basılı. Avtor üç dildä – gagauzça, rusça hem anglıycä – annadér SUSAK için, taa

evelki zamannardan büenkü gündädän onun dünnää istoriyasını. Resimnerdä hem fotolarda gösterer onun gözelliini, nasıl onu var nicä donaklamaa.

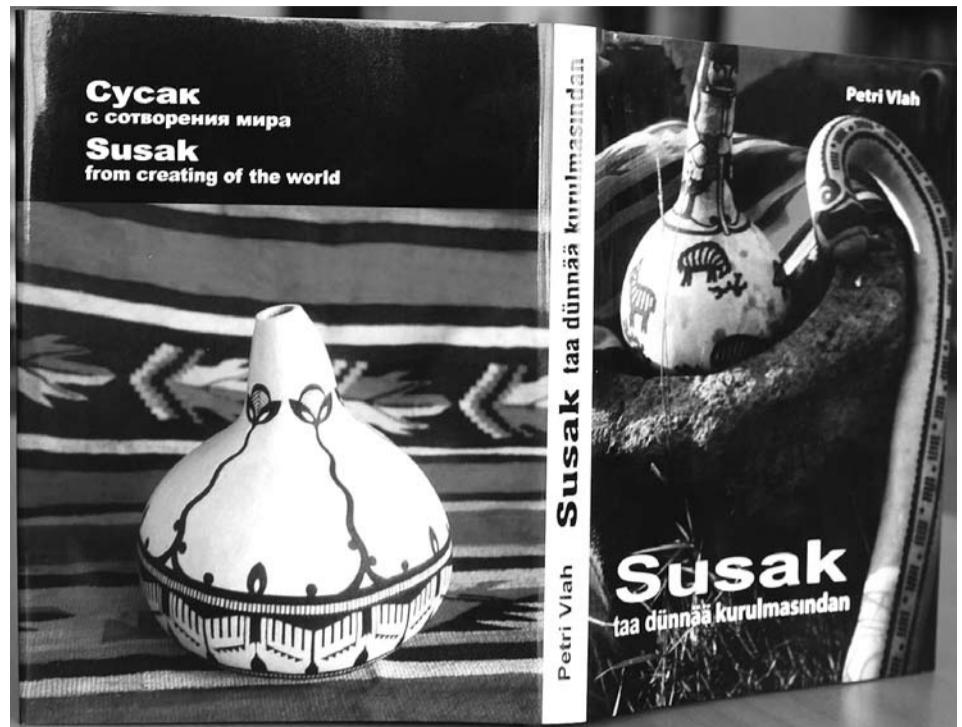
Belliki bu kiyadın gagauz kulturasına deyni faydasını ANNAMAA deyni onu mutlaka okumaa lääzim. Hem kiyat diil salt okumak için meraklı. Orada verilän ornamentlar hem uzorlar okullarda el çalışmalarında üürenilir. Bundan büyük fayda olacak, zerä kiyatta kendi ornamentlerinden kaarä, artik unudulmuş halk ornamentları da gösteriler. Onnarı raat dirildäbiliriz.

Bu kiyadı çı-karmaa deyni para için Petri VLAH çok kapuya urdu. Ama o kapuların çoyu kapalı kaldı. Eterli para toplamayınca, Maestro satti kendi kvartirasını (*yaratmak masterskayasını – nişan 17.04.2018 y.*) da o paramın yardımının kiyadı dünneyä başla-di. Bölä adım angi-mız yapabilir?

“SUSAK taa dünnää kurulmasından” kiyat için saatlarlan var nicä an-natmaa. Ama o kiyadı taa islää elinä alıp ta siiretmää. Da ozaman duyuerrsın nicä kiyattan başlêr şılamaa sıcak bir raat energiya – avtorun, istoriyamızın, kulturamızın energiyası.

Önündä başımımı iilderim, Maestro! Bir şüpesiz: yaratmaların daymaların-daymalarında halkımızın hem dünneyin istoriyasında kalacek. Buna eminim.

Todur ZANET,
2004-cü yılın Baba Marta ayın 27-si.

Not. Pötr Nikolaeviç VLAH (18.03.1945 – 20.01.2012) aramızdan ayrıldı 2012-ci yılın Büyük ayın 20-dä. Ayırıldı yavaşıcık, birisinnän çekışmeyip, birisini gücendirmeyip, birisinä kötü laf sölämeyip, birisini azarlamayıp.

Fikaarlk içindä, ama hodulluklan gitti.

Son yıllarda o yaşadı sadä o pensiyacaa, ani çalışmasının kazandı. Kvartracu 15 yıldan zeedä yısıdlımadı. Ona ekmää dä para etişmärdi. Sadä var nicä şاشmaa ona, nicä saburlan o dayanardı bu yoknullaa.

Yaratmaları için kiyadını çıkarmaa deyni, o satti kendi yaratmak masteskayasını.

Pötr Nikolaeviç VLAH 1982-ci yıldan beeri Gagauz devletiin temelindä durardı. Herzaman büyük politika aktivlii gösterärdi. Gagauz halkın herbir syezdindä pay aldı. O ilk Gagauz Bayraanın (Canavar Kafalı horozçuklan donaklı bayrak) avtorlarından birisi. O bayraa gagauzlar seftä kaldırdılar Komratta, sanktiyasız mitingta, 1989-cu yılın Canavar ayın 29-da.

Pötr Nikolaeviç VLAH duudu 1945-ci yılın Baba Marta ayın 18-dä Komratta.

1965-ci yilda başardı 1-ci Komrat şkolasını.

1969-da bitirdi “İ. Repin” adına Kişinev resimcilik uçılışcasını.

1970-ci yıldan beeri çeşitli erli hem halklararası sergilerdä pay aldı.

1977-ci yılda Sovetlär Birlili halk yaratmaları Festivalindä 1-ci erin Diplomunu hem laureat medalisini kabletti.

1980-ci yılda “İ. Födorov” adına Lyvov poligrafika institutun resimcilik-grafika bölümünü başardı.

1980-ci yılda Sovetlär Birlili hem Moldovanın resimcilär Birlili azası oldu.

1996-ci yılda kendi grafika hem exlibris resimnerin kiyadını çıkardı.

1997-ci yılda “Gagauziya kulturasına yardımcı akıntı” derneeni kurdu.

1998-ci yılda Komrat devlet üniversitetinde tipardan çıktı kiyat “П. Влах. Библиографический указатель”.

1999-cu yılda Komrat kasabasının şanni vatandaşı oldu.

2003-cü yılda tiparlandı Pötr VLAHın üç dilli (gagauzça, rusça, anglıycä) kiyadı “SUSAK taa dünnää kurulmasından” («СУСАК с сотворения мира», “SUSAK from creating of the world”).

Mariya MERCANKAnın eni kiyadı

Tipardan çıktı anılmış gagauz yazıcıy-kaşının Mariya MERCANKAnın “Kadem kaynaa” proza kiyadı, ani annadér gagauzların Sovet Zamanında “raat, uslu hem selemeti” yaşaması için.

“Kadem kaynaa” kiyadın prezentaşıyasi oldu 2018-ci yılın Baba Marta ayın 23-dä Komrat Regional bibliotekasında. Prezentaşıyada pay aldilar yazıcılar, kultura hem cümne insannarı.

Kiyadın avtoru şükür etti Gagauziya İş-polkomuna kiyadın tiparlanmasında para yar-dımı için. Bu paraların kolaylınnan 300 taanä “Kadem kaynaa” kiyadı basıldı.

Kiyatlar başalanacek Gagauziyanın bibliotekalarına hem da üürediciliklän kultura kuruluşlarına.

54-cü bibliotekalar aftasında bibliotekacılar uşakları düşündülär

2018-ci yılın Baba Marta ayın 26-dan Çiçek ayın 1-dən “Eni boyalar uşaklar – eni boyalar bibliotekalar” temasına görə Ankaranın Türkiye Milli bibliotekasında geçti “54. Bibliotekalar aftası” toplantısı, angısında pay aldılar bibliotekacılar Türk hem Musulman dünneyindän.

Onların arasında vardılar devlet bibliotekaların öndercileri Başkurdistan (Rusya Federatıyasi), Bosniya hem Gerçgovina, Kırgızistan, Kosova, Katar hem başka memleketlerdän.

Toplantının ofijal açılışında pay aldı Türkiye Kultura hem Turizma Ministrusu Numan KURTULMUŞ.

Gagauziyayı burada temsil etti Gagauziya kultura hem turizma Upravleniyanın bibliotekalar bölümünün başı Evgeniya Georgievna LÜLENOVA. Canabisi toplantıda annati Gagauziyada bibliotekaların çalışmaları için hem baaşladı Türkiyenin Milli bibli-

otekasına kimi gagauz avtorların kiyatlarını.

Toplantıda bibliotekacılar kendi beceriklerinnän paylaştılar hem tanıştılar başka bibliotekaların çalışmalarrınan.

“54. Bibliotekalar aftası”nda pay alannara baaşlandı kiyatlar, angıları annadērlar Türkiyenin kasabalarını.

TÜRKSOY temsilcilerinnän Gagauziyada bir Tombarlak masa

2018-ci yılın Çiçek ayın (aprel) 5-dä Komrat regional resim Galereyasında oldu Gagauziyada kultura uurunda devlet kuruluşların çalışmasının ilgili Tombarlak masa toplantısı, angısında pay aldılar TÜRKSOY Baş Sekretar Yardımcısı Prof. Dr. Fırat PURTAŞ hem Ankara kasabasının munițiipiyyin temsilcisi Alaattin SONAT.

dan Türk dünnsində yapılan meropriyatılarda, bildirer Gagauziya kultura hem turizma Upravleniyası.

Bu yardımın birisi olacek o, ani tezdä yapılacak prezentaşıya Gagauziya için patrelr kataloguna, angısı hazırlandı hem tiparlaner TÜRKSOY tarafından.

Gagauziyada hepsi uurda deputatların rusça Syezdi

2018-ci yılın Küçük ayın (fevral) 27-dä, utanmadaan tükürüp Aaçık Kurbannarın mezarlarına hem kemiklerinä hem da kabletmeyp “Gagauziyada 1946-1947 yıllarda aaçık kurbannarını Anamak Günü” için kararı, Halk Topluşun deputatlari Karar aldlar Gagauziyada hepsi uurda deputatların Syezdini yapmaa. Bu Syezd oldu 2018-ci yılın Çiçek ayın (aprel) 21-dä. Onun gündeliinä bir soruș koyuldu: «О реализации полномочий Гагаузии, регламентированных законом Республики Молдова №344-XIII от 23 декабря 1994 года «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)». Syezdin sonunda, temel olarak, kabledildi ilerdän hazırlanan bir Karar proekti hem açıklandı, ani Kararın bütünü tiparlanacak sora, açan ona koyulacak nasaat edennerin teklifleri da.

РЕЗОЛЮЦИЯ Съезда депутатов всех уровней Гагаузии **О реализации** полномочий АТО Гагаузия, регламентированных законом Республики Молдова «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)» (Проект)

1. Обратиться в Парламент и Правительство Республики Молдова с требованием:

1.1 установить гарантии для автономии, предусматривающие, что внесение изменений и дополнений в Закон «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)» может происходить исключительно в условиях нахождения взаимного согласия и компромисса между автономией и центром;

1.2 наделить АТО Гагаузия специальным уровнем самоуправления;

1.3 прекратить практику ущемления полномочий Гагаузии в принятии законодательных актов, посредством необоснованного вмешательства Государственной канцелярии Республики Молдова через отмену их в судебных инстанциях;

1.4 установить мораторий на деятельность Государственной канцелярии Республики Молдова в части контроля законности законодательных актов, принимаемых Народным Собранием Гагаузии;

1.5 обеспечить безусловное выполнение Программы Правительства по социально-экономическому развитию Гагаузии на 2016-2019 годы;

1.6 установить, что все нормативные акты, принимаемые центральными властями Республики Молдова, прямо или косвенно затрагивающие интересы Гагаузии, должны приниматься с учетом мнения Гагаузии.

II. Обратиться в Парламент и Правительство Республики Молдова с ходатайством:

2.1 придать специальный статус Закону «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)» в иерархии нормативных актов (подготовлена законодательная инициатива);

2.2 создать постоянно действующий орган на паритетных началах по преодолению разногласий в законотворческой деятельности между Комратом и Кшишневом посредством трансформации Рабочей группы в аполитичную институциональную экспертную структуру, а также инициирования законодательных изменений Регламентов деятельности Парламента и Народного Собрания, и разработки механизма по разграничению полномочий (подготовлена законодательная инициатива);

2.3 признать в свете политической природы АТО Гагаузия право принятия Народным Собранием местных законов (подготовлена законодательная инициатива);

2.4 обеспечить создание на территории Гагаузии специализированной судебной инстанции по разрешению споров, возникающих в процессе реализации законодательных актов АТО Гагаузия;

2.5 создать условия для роста собственной налогооблагаемой базы АТО Гагаузия и реализации политики по децентрализации финансовой сферы посредством законодательной инициативы в Парламент о налогообложении филиалов (подготовлена законодательная инициатива);

2.6 разработать механизм по аполитичному, прозрачному и справедlivому распределению публичных фондов и средств внешних доноров посредством нормативной инициативы о включении представителей Гагаузии в административные советы Национального экологического фонда, Фонда энергоэффективности и Фонда социальных инвестиций Молдовы (подготовлены проекты постановлений);

2.7 обеспечить условия для эконо-

мического роста Гагаузии посредством нормативной инициативы о создании Рабочей группы при Премьер-министре Республики Молдова по рассмотрению вопросов экономического развития АТО Гагаузия;

2.8 принять национальную Программу по изучению государственного языка в АТО Гагаузия и региональную Программу по сохранению и развитию гагаузского языка с целью обеспечения интеграции жителей автономии в политическую и экономическую жизнь страны;

2.9 обеспечить полноценное представительство народа Гагаузии в законодательном органе страны, центральных органах исполнительной власти, судебных и правоохранительных органах, в дипломатических миссиях с соблюдением принципа пропорциональности населения;

2.10 обеспечить участие Гагаузии в реализации полномочий по осуществлению внешней политики государства, касающихся интересов Гагаузии.

III. Обратиться в Совет Европы и ОБСЕ с просьбой о проведении мониторинга соблюдения Республикой Молдова взятых на себя обязательств гаранта полной и безусловной реализации полномочий Гагаузии, определенных Законом «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)».

IV. Обязать Исполнительный Комитет совместно с Народным Собранием Гагаузии ежегодно проводить мониторинг и анализ реализации полномочий Гагаузии, определенных Законом «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)», и представлять информацию в Парламент и Правительство Республики Молдова, а также международным организациям.

Резолюция принята на съезде депутатов всех уровней 21 апреля 2018 г. мун. Комрат

Todur ZANET lițeyindä Todur ZANETlän buluşmak

2018-ci yılın Çiçek ayı 25-dä, Gagauziyada ana dili hem yazısı aftası çerçevesindä, Kongaz küüün Todur ZANET lițeyindä hazırlandı hem yapıldı bir buluşmak akademiklän, poetlan hem yazıcıyan, "Ana Sözü" gazetasının baş redaktorunnan Todur ZANETlän.

Lițeyin büyük zalında buluşmaya katıldılar lițeyin öndercileri, üüredicileri hem 5-12 klaslarından üürencilär. Lițeyin o gönü musaafirini üürencilär tuz-ekmeklän karşıladılar hem baş mäsaya buyur ettilär.

Buluşma kuruldu dialog formata. Ama ilktän, adetä görä, zalda bulunannar, ayakta, Gagauziyanın

Gimnasını çaldılar. Sora da üürencilär Tatyana KALPAK hem Mariya RUS-SU okudular poetin peetlerini hem Elena PAÇI türkü çaldi. Nedän sora da dialoga geçildi.

İki saattan zeedä buluşmada yazıcıya çok uurlarda sorușlar soruldu, angilarına Canabisi derin hem şıralı cuvaplar verdi. Sorușların

çoyu gagauz dilimizin sferasının, zenginniinn hem kolaylıklarının ilgiliyidilär. Bunnarin büyük hem geniş olmasını gösternämä deyni, poet, ad vermedää, okudu rus poetların A. PUŞKİN hem Y. LERMONTOVun kendisi tarafından gagauz dilinä çevirmelerini, angilarını uşaklar hemen tanıdılar, zerä onnar ölä gözäl ötärdilär gagauzçada da. Sora poet rus dilindä okudu Anna AHMATOVAnın bir peetini, ardına da hep o peetin gagauzcasını.

Lääzim urgulamaa, ani bu gözäl bulușma hazırlandı lițeyin öndercilerinin geçici direktör Mariya Dimitrievna ÇEBANOVA.

ievna ÇEBANOVA, terbedicilik uurunda direktör yardımcısı Ekatreina Genadievna DERİVOLKOVA, üüredicilik uurunda direktör yardımcısı Mariya İvanovna ÇEBANOVA hem gagauz dili hem literatürü uurunda üüredicilerin Mariya İlyiniçna DUŞKOVA, Martöna Nikolaevna BARGAN, Praskovya Dimitrievna DOYKOVA, Agafya Vasilyevna GAYDARCI hem çalışmalarının hem başka üüredicilerin zaametinnän.

Götürdü buluşmayı üürenci Dimitriy TULBA.

İvanna UZUN, Todur Zanet adına lițeyin istoriyada üüredicisi

Gelecek yıldönümnerinä adanan sıra

2018-ci yılın Çiçek ayı 26-da, Gagauz dilin hem yazısının yortusuna kaarşı, Komradın Stepan KUROGLU gimnaziyasında yapıldı pek gözäl hem başarılı bir sira, angısı adandı bu yıl Gagauz yazıcısının, akademik Todur ZANETin gelecek 60-ci hem "Ana Sözü" gazetasının 30-cu yıldönümnerinä. Sıraya teklif edildi kendisi akademik Todur ZANET ta. Hazırladı bu yortuyu gagauz dili hem literatürü uurunda üüredici Vera Afanasyevna ARAKELÄN.

Todur ZANETä hem "Ana Sözü" gazetasına adanmış sıramız gimnaziyamızın muzeyindä geçti. Onuştan, ölä da gözäl hem zengin muzeyimi zi, taa da güzellestirdik hem donattık sergilärlän, ani annadardılar musaafiri mizin ömrünü hem yaratmak yolunu hem da "Ana Sözü" gazetanın kurulmasını hem yaşamamasını.

Sıramız Gagauziyanın Gimnaziyamızın başladı. Sora, ona katılan üürencilerimizlän, yubilärin yaşamamasını annadan bir kinoyu siirettik. Gim-

naziyamızın üüredicileri Diana PEEVA hem Artom NEDÄLKO, annatilar paali yazıcıımızın biografiyasını hem "Ana Sözü" gazetasının yolunu. Canabisinin peetlerini okudular üürencilerimiz Lüdmila ÇAKUSTA, Svatoslav ORMANCI, Elmira DEMİRÇİOGLU, Yulä BULGAR, Grigoriy ALADOV, Vera GEORGİEVA, Marina KROYTOR hem da Rimma BULGAR, angısı bildir pay aldı akademik Todur ZANETin önderciliindä "GAGAUZLUK" Cümne Birlin tarafından hazırlanan

gagauz kulturasının altın fondunun 3 tomruk "Gagauzların kayıp olan dili hem kultura adetlerinin Moldovada korunması" bilim kiyatlarının donaklanması hem onun 5 resimcilik yaratması tiparlandı o kiyatların masallar bölümündä.

Belliki meropriyatıda gagauz halk oyunnarı da oynandi hem türkülerimiz çalındı.

Bu iki önemni yıldönümünü baaşlanan sırada musaafirimiz çok sorușlar da soruldu. Kimär kerä şakaylan, kimär kerä da şakasız Canabisi onnara derindän cu-

vap verdi, kullanıp gençlerin internetlän baali oldu büükü durumu.

Üürencilerdän kaarä meropriyatıda pay aldı gagauz dili hem literatürü uurunda üüredicimiz Lüdmila Aleksejevna SARITERZİ hem psiholog Tatjana Aleksandrovna ESTAFYEVA. Buluşmanın sonunda, gimnaziyamızın hem muzeyimizin arhivında kalsın deyni, ortak bir foto yaptı.

Bir şüpesiz, bu meropriyatımızın pek islää, verimni hem pek bereketli geçti da o gimnaziyamızın yaşamاسında derin bir iz braktı.

Vera Afanasyevna ARAKELÄN, Stepan KUROGLU gimnaziyasının gagauz dili hem literatürü uurunda üüredicisi

